

Vasil Čočov: Svobodnoto vreme i charmoničnoto razvitie na človeka

(Volný čas a harmonický rozvoj člověka)

Sofija, Izdatelstvo na BKP 1970, s. 264.

Autor úvodem poukazuje na význam volného času, podává stručný přehled vývoje volného času od prvobytné pospolné společnosti do dneška, kritiku soudobé buržoazní sociologie volného času (především francouzské a italské) a krátký náčrt sovětské sociologie volného času. Závěrem této přehledné části dospívá k vlastní definici volného času: je to „ta část mimopracovní doby, která zbývá člověku po odečtení času potřebného k uspokojení fyziologických potřeb, existenčních, rodinných a společenských závazků: je to čas, který člověk může využít podle své chuti a přání a který mu poskytuje prostor pro harmonický fyzický i duševní rozvoj“ (s. 44). V další kapitole Čočov zkoumá objektivní a subjektivní podmínky pro hodnotné využití volného času. důrazňuje, že objektivní podmínky nestačí, neméně důležitý je faktor subjektivní. To však neznamená, že by společnost nemusela cílevědomě usilovat o ovlivnění subjektivního faktoru, i když jedinci ponechává plnou svobodu volby. Je třeba propagovat rozumné spojení prvků fyzického a duševního rozvoje ve volném čase, právě tak jako prvků kulturně výchovných i zábavných, cílevědomé činnosti i čiré radosti, které se nejrůznějšími způsoby prolínají. Ani „nejhodnotnější“ činnost ve volném čase, je-li provozována jednostranně a na úkor ostatních složek rozvoje osobnosti, nemůže přinést dobré výsledky.

Jádro knihy tvoří analýza empirických údajů o volném čase (s. 78–253). Východiskem zde je popis některých prvků volného

času v Itálii (na základě práce P. L. Fegize) a Francii (J. Dumazediera a A. Riperta) a mezinárodního srovnávacího výzkumu časového rozpočtu. Bulharský materiál je utříděn podle jednotlivých výzkumů. výzkum volného času městského obyvatelstva z podnětu časopisu *Otázky miru a socialismu* z roku 1963, výzkum názorů mládeže na *Domny mládeže* z roku 1968, výzkum volného času obyvatel města Kazanlyku z r. 1965, výzkum volného času dělníků v těžkém průmyslu v roce 1963, výzkum četby dělníků z roku 1966, výzkum volného času vědeckých pracovníků v Sofii z přelomu roku 1964/65, výzkum časového rozpočtu *Vysoké školy hospodářské ve Varne* z roku 1965/66, výzkum sportovních aktivit z roku 1965, předběžné materiály ze zkoumání oblasti s pokusně zavedeným pětidením pracovním týdnem, výzkum časového rozpočtu družstevních rolníků z roku 1963 a veškerého obyvatelstva Bulharska z roku 1967, výzkum venkovské mládeže z let 1967/68. Tento výčet poukazuje na klady i zápory práce Čočova v její empirické části. Pokud je nám známo, je to první shrnutí celého tohoto materiálu, je to však shrnutí materiálu různorodého, jehož hodnota je co do reprezentativnosti dat i kvality zpracování nestejná a srovnatelnost tudíž omezená. Proto počet jednoznačných závěrů může být zatím jen malý (například ze všech výzkumů vyplývá nedostatečnost rozvoje tělovýchovy a sportu při až nadměrné popularitě diváctví). Sama systematizace existujícího materiálu je však důležitým krokem k prohloubení a zkvalitnění dalšího zkoumání, jehož naléhavost — nejen teoretická, ale i praktická — se začíná v Bulharsku stále více pociťovat.

Ivan Savický